

Leibnitz korte verzamelde informatie uit diverse bronnen

Meer weten lees Klassiker der Philosophie I , Storig of kijk op <https://plato.stanford.edu/entries/leibniz/>

De monadologie of monadenleer is de term die de Duitse filosoof Gottfried Wilhelm Leibniz gaf aan zijn metafysische systeem zoals beschreven in zijn gelijknamige tekst uit 1714.

In de monadologie wordt het gehele universum opgevat als de verzameling van alle monaden. Die metafysische eenheden zijn. Leibniz gaat uit van een schepper die een eindige, doelmatige en harmonieus perfecte wereld schept die geldt als instrument voor de mensheid. Ieder 'ding' in die perfect geschapen wereld heeft zijn eigen kenmerken die in een context passen, maar desalniettemin als afzonderlijk herkenbaar zijn. Deze 'dingen' waaruit de wereld is samengesteld zijn oneindig deelbaar. Ondanks deze oneindige deelbaarheid is er toch één soort ondeelbare en onafhankelijke en meest fundamentele entiteit, namelijk de monaden. (buiten tijdruimte)

Een monade wordt hierbij gezien als een synoniem voor substantie of zijnde. Bij de pythagoreërs was de monade het eerste ding dat 'was'. De monade bracht de dyade voort, die de getallen baarde. De nummers kregen punten, die de lijnen voortbrachten.

Bij Leibniz worden monaden gezien als een geestelijke en lichamelijke werkelijkheid. De monade is een eenheid die beschouwd kan worden als de verbinding tussen het mechanistische atoombegrip en het Aristotelische bezielende en vormende krachtbegrip. Consequentie is echter dat een 'ding' geen fundament in zichzelf bezit (in tegenstelling tot het latere Ding an Sich van Immanuel Kant), de 'dingen' bestaan slechts uit opeenhoppingen van monaden. Al deze monaden samen vormen een harmonisch geheel. God heeft ervoor gezorgd dat de monaden in onderlinge overeenstemming zijn vastgelegd. De monaden hebben geen ruimtelijke delen en bestaan zodoende voor altijd, ze zijn onaantastbaar. Aan de monade kan men niets toevoegen en ook niets wijzigen, zijn goddelijk ingegeven karakter blijft dus eeuwig en onveranderlijk. De monaden zijn uniek, omdat ze een unieke combinatie van eigenschappen bezitten en een geheel eigen volgorde van ontplooiing daarvan

Zo zijn er de laagste monaden, die zich bevinden in een dromende, verdoofde toestand die kunnen gelden als een onbewuste voorstelling. Verder zijn er hogere monaden die bewustzijn hebben. En er is de monade Gods die een oneindig bewustzijn heeft en alwetend is

De best mogelijke wereld

Deze goede, alwetende God kiest uit alle mogelijke werelden, op grond van de grootste passendheid en geschiktheid (d.i. de meeste variëteit aan monaden) een mogelijke wereld (d.i. een verzameling monaden en hun geschiedenis van vereniging). God kán (hij is namelijk niet beperkt door vertekende perceptie), kiezen uit verschillende werelden. De werkelijke wereld is een wereld van monaden, met voorgeprogrammeerde kenmerken van God én de wereld is een systeem van fenomenologische verschijningen, zoals de mens deze ervaart. Consequentie aan dit uitgangspunt is dat niets zonder reden gebeurt en ook dat níets identiek is aan elkaar. God creëert de werkelijke wereld vanuit een perfecte kennis en deze wereld is daarom dé optimale keuze van alle mogelijke werelden.

De monadenleer kan men beschouwen als een evolutie van het traditionele atomisme uit de natuurfilosofie. Atomisme en Aristoteles 'entelechie' (ingebouwde doelgerichtheid)

Stelling 10 is er een zonder bewijs: alle geschapen "zijnden" zijn onderhevig aan veranderingen, dus ook geschapen monaden. Die veranderingen bij monaden moeten zich voltrekken volgens een intern

principe (ze kunnen immers niet van buitenaf beïnvloed worden) (11). Met andere woorden: monaden zijn "voorgeprogrammeerd" om te veranderen.

Elke natuurlijke verandering is geleidelijk (stelling 13, zonder bewijs): een object verandert dus niet in één keer helemaal. Dat geldt ook voor monaden. Er is in de monade dus iets dat verandert en iets dat niet verandert. Maar waren monaden niet een en ondeelbaar? Hoe kan het dan dat ze toch verschillende eigenschappen in zich verenigen? Maar stel dat een monade in één keer verandert, hoe weet je dan dat je nog steeds met dezelfde monade van doen hebt? Hoe weet je dat niet simpelweg de ene monade door de andere is vervangen? -- Blijkbaar zendt de monade een soort signalen uit waardoor wij waarnemen dat hij verandert (dus multipel is in de tijd) en tegelijkertijd zichzelf blijft. Die signalen noemt Leibniz perceptions (14). Een monade die verandert is dus een monade die een andere perceptie uitzendt. Het vervangen van de ene perceptie door de andere is een interne, niet-mechanische actie van de monade zelf, die Leibniz appétition noemt (15, 17).

De mens is een mengvorm van geest en lichaam. Dit brengt echter het probleem voort dat bij de mens deze twee modaliteiten lijken te integreren, terwijl dit in het systeem van Leibniz strikt genomen onmogelijk is. Als oplossing voor dit probleem werkt Leibniz een parallellisme uit, in de vorm van een Harmonia Praestabilita, waarbij God de werking van de geest en het lichaam op elkaar heeft afgesteld, zoals twee klokken die perfect gelijklopen.